

безпосередньо не торкається булінгу, проте частково дана проблема відображається в основних положеннях «дискримінаційних» законів, що забороняють цькування з приводу раси, національного походження, кольору шкіри, статі, віку, інвалідності або релігії. Власні антибулінгові закони діють у всіх штатах, кожен з яких проводить місцеву політику щодо вирішення даної проблеми.

Загалом, в цивілізованому світі булінг розглядають як доволі серйозну соціально-педагогічну проблему сьогодення – проводяться наради на рівні міністрів освіти, виробляються законодавчі заходи у напрямку його профілактики тощо. Проблематиці булінгу присвячено кілька великих національних і міжнародних серверів, зокрема: Bullying, org, Bullying Online, Stop bullying, Bullying net, www.bullying.com.uk та ін., де можна отримати кваліфіковану консультацію спеціаліста. Зарубіжна практика демонструє, що ефективне запобігання проявам булінгу в школах вимагає злагодженої організації як внутрішньосистемної, так і міжвідомчої взаємодії, в основі якої лежить чітка законодавча та нормативна база.

Висновок. Таким чином, наразі в нашій країні існує гостра потреба визначення заходів протидії даному явищу та встановлення відповідальності за булінг на законодавчому рівні.

Література

1. bullingom-v-shkolah;
2. <http://ukrainepravo.com/news/ukraine/verkhovna-rada-skhvalyla-antybulingovyy-zakon-/>;
3. Ольвеус Д. Булінг в школі: стикання з проблемою [Електронний ресурс] / Д. Ольвеус. 2001. Режим доступу: <http://www.oecd.observer.org>.

Тетяна Сергіївна Лихачова – студентка IV курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Валентина Олександрівна Тюріна** – професор
кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор педагогічних наук, професор

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ЯК ЗЛОЧИН

Анотація. Показано, що одним з видів насильства є домашнє насильство, що воно є злочином, виявлено його форми, визначено причини незвертання постраждалих до поліції, названо способи попередження домашнього насильства та засоби протидії йому.

Ключові слова: насильство, домашнє насильство, сімейне насильство.

Постановка проблеми. За даними громадських організацій, кожна друга жінка у світі потерпає від одного з видів насильства. Так, у 2016 році Національна поліція України зареєструвала близько 120 000 звернень за фактами насильства в сім'ї. А на цілодобову Національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації у 2016 році надійшло 39 700 дзвінків. З них 27 697 дзвінків були від жінок різного віку, які скаржилися на те, що вони стали жертвами домашнього насильства (2).

Проблему домашнього насильства розглядали у своїх роботах вітчизняні та зарубіжні спеціалісти: психологи (І. Д. Бех, О. І. Захаров, О. Б. Орлов, О. О. Кочемирівська, З. Фройд, Е. Фромм, Е. Міллер, Л. Берковіц, М. Страус, Н. Блеклок), педагоги (Л. С. Нечепоренко, Н. Опухова, В. В. Радул), соціологи (А. А. Бесєдін, О. В. Бойко, В. М. Закірова, Р. Коллінз, Г. Паттерсон), юристи (Е. І. Скакунов, В. А. Туляков) та інші дослідники. Насильство в сфері шлюбно-сімейних відносин розглядали та О. М. Бандурка, К. Левченко, Н. Е. Мілорадова Т. М. Титаренко, В. О. Тюріна, А. І. Шипілов та ін. Але до сьогодні такі питання означеної проблеми як попередження домашнього насильства та протидія домашньому насильству залишаються недостатньо розробленими і потребують додаткових досліджень.

Мета нашої роботи полягає в тому, щоб визначити види домашнього насильства, його форми, причини незвертання постраждалих до поліції, способи і засоби попередження і захисту від домашнього насильства.

Домашнє насильство, сімейне насильство, побутове насильство – це насильство чи інший аб'юз (англ. *Domestic violence*, також *domestic abuse, family violence*) однієї людини (людей) над іншою (іншими) у рамці побутових відносин, таких як шлюб чи співжиття. Воно може називатися також насильством з боку інтимного партнера, коли здійснюється чоловіком (дружиною) чи інтимним партнером(-кою), мати місце як у гетеросексуальних, так і в одностатевих стосунках, між людьми, які перебувають у дійсному шлюбі/стосунках чи перебували в таких раніше. Домашнє насильство також включає насильство над дітьми, батьками, старшими родичками чи родичами та інші насильницькі акти між членами родини (1).

Домашнє насильство набуває численних форм, включно з фізичним, сексуальним, репродуктивним, економічним, психологічним, емоційним, вербальним і релігійним насильством, та варіюється від прихованих, стертих форм, на кшталт епізодів емоційного знуцання (наприклад, сталкінгу чи залякування), до згвалтувань у шлюбі та грубого фізичного насильства, на кшталт побиття, душіння, калічення жіночих геніталій чи обливання кислотою, що призводять до хронічних захворювань, інвалідності чи смерті. Вбивства в контексті домашнього

наси́льства (*domestic murders*) включають побиття камінням, спалювання наречених, «убивства честі» та «смерть за посаг» (1).

У світовому масштабі жертвами (потерпілими від) домашнього насильства в абсолютній більшості є жінки; жінки також страждають від важчих, порівняно із чоловіками, форм насильства.

Основним чи першочерговим мотивом партнерського насильства жінок над чоловіками є самозахист чи інше самозбереження (наприклад, емоційного здоров'я). При цьому домашнє насильство (поряд зі зґвалтуваннями) є одним з найбільш неосвітлюваних злочинів на світовому рівні. За оцінками дослідження Фонду народонаселення ООН в Україні, ця цифра сягає понад 1,8 млн щорічно.

І така ситуація не лише в Україні, а й у багатьох інших країнах. За оцінками громадських організацій, кожна друга жінка у світі потерпає від одного з видів насильства.

До поліції чи громадських організацій звертається лише невеликий відсоток від усієї кількості постраждалих. Причин цьому чимало, і одна з них – незрозуміння того, що саме є насильством.

Ще одна з причин того, що не кожна постраждала звертається за допомогою чи за консультацією полягає в тому, що не кожна жінка хоче і готова говорити про свої проблеми та почуття. І нерідко тому, що принцип «не виносити сміття з родини» глибоко укорінився в суспільній свідомості.

Домашнє насильство існує у всіх без винятку соціальних групах, з ним стикаються незалежно від рівня доходів, освіти й положення в суспільстві (3).

Серед причин незвернення за фактом насильства є також недовіра до правоохоронних органів та відсутність ефективного та адекватного реагування поліції, прокуратури та суддів на факти домашнього насильства. Але не можна мовчати й миритися з насильством, бо воно завжди йде по колу і за видимим примиренням зростає нова хвиля.

Оцінити існуючі ризики для життя, у випадку, якщо кривдник і потерпіла продовжуватимуть проживати разом. Якщо є небезпека для життя, то першим завданням допомоги є безпека та збільшення ресурсів (внутрішніх, соціальних, матеріальних і т. п.). Психотерапевтична допомога у цих випадках може надаватися лише за умови мінімалізації небезпеки для життя.

Коли відбувається насильство, корисно, щоб у житті жінки була хоча б одна людина, якій вона довіряє і з якою може обговорити те, що відбувається. Часто це подруга, мама чи сестра... Проговорювання ситуації нерідко може показати додаткові можливості збільшення безпеки.

Корисно також вивчити напам'ять і додати до швидкого телефонного набору у смартфоні номер телефону цієї близької людини. Варто домовитися про систематичний контакт з такою людиною через

телефон чи у соцмережі. Відсутність виходу на такий контакт може свідчити про небезпеку для життя жінки і має спонукати цю людину до термінових активних дій (телефонний дзвінок, особистий візит і т. п.). Необхідно вирішити для себе, що сором у цих обставинах суттєво збільшує ризик для життя. Соромно має бути кривднику, а не потерпілій! Тому сором при зверненні до друзів чи родичів, в офіційні інстанції за висновком про тілесні ушкодження чи до органів внутрішніх справ, соціальних служб і т.п. дуже важливо відкласти в сторону. Звернення по допомогу свідчить про силу, а не про слабкість потерпілої.

Тож важливо вміти, в тому числі й самотійно, протистояти такій агресії в сім'ї.

Література

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%96%D0%BC%D0%B5%BA%D0%B0>
2. <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/06/9/224605/>
3. <https://womo.ua/poterpila-poradi-psihologa-zhertvam-domashnogo-nasilstva/>

Анна Володимирівна Мартиненко – студентка I курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Тетяна Львівна Білоус – доцент кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ СТУДЕНТІВ

Вища освіта є завершальним етапом процесу отримання фахової освіти та основною стадією спеціалізації й професійної підготовки майбутніх фахівців. Крім того, вона справляє значний вплив на психіку студентів та становлення їх особистості (1).

Навчання у закладі вищої освіти характеризується значним емоційним й інтелектуальним напруженням, наявністю стресових ситуацій, що негативно позначається на психофізичному стані студентів. Психічні стани, які значною мірою зумовлюючи протікання психічних процесів, фізичного та психічного здоров'я студентів є важливими детермінантами успішності їх навчальної діяльності (2).

Розглянемо вивчення науковців проблеми психологічного здоров'я студентів, а саме: Д. Федотов (збереження психічного здоров'я); М. Боришевський (психологія самоактивності та суб'єктного розвитку особистості як саморегульованої соціально-психологічної системи); В. Панкратов (саморегуляція психічного здоров'я); І. Ральникова (психічне здоров'я та захисні механізми особистості);